

Saša Pavček

Pod snegom
Poetična baladna drama

NOMINACIJA ZA NAGRADO SLAVKA GRUMA 2008

***Pod snegom* je drama o ljubezni med materjo in fantom njene domnevno mrtve hčerke. Toda hči se vrne domov ...**

Na vrata samotne hiše ob vznožju gora potrka Martin, fant Amalije - Male, ki je pred časom odšla v neznano in se ni več vrnila. Njena mati Mila v žalosti in osami upa na hčerkino vrnitev in obtožuje Martina za nesrečo; ta ji v kesanju prizna, da je bil lahkomišeln in sebičen; potoži, da ga je okolica stigmatizirala, češ, d aje kriv za njeno smrt, izgubil je delo, prijatelje. Osamljen, obremenjen s krivdo in težo Amalijine smrti ne zmore več normalnega življenja, zato mater prosi odpuščanja. Med sovražnim obtoževanjem in odpiranjem ran iz preteklosti, se med njima prebudi ljubezen.

Mater prepriča, da je njeno čakanje jalovo, saj vse kaže, da je Mala mrtva, kar tudi sam trdno verjame. Zlagoma mati sprejme njegovo optimistično misel, da morata odslej živeti v medsebojni ljubezni, ljubezni do pokojne Male in ceniti življenje samo. Mati vcveti v nežnosti do Martina, ki ji ljubezen vrača. Par je, kljub še vedno prisotni bolečini in trpkemu spominu na Malo, srečen in skladen.

Neke noči, ko je mati sama doma, se hči vrne in izčrpana pade v posteljo.

Vrne se vzneseno okajeni Martin, mati ga v paniki skuša odgnati, a on ji ne verjame, da je hči doma; kljub rotnju gre k njej v sobo in se v srečni in nežni zamaknjenosti sprašuje, ali je speča deklica zgolj privid.

Mati v ljubosumnem besu, zmedenosti, na robu norosti steče v noč.

Ko se Mala zbudi, presenečena vidi Martina, ki ji laže, da je prišel samo po zeli, ker občasno pomaga materi. Mala razkrije, da je v tem času živela v gori pri očetu, za katerega ji je mama rekla, da je mrtev. Martin se ponovno vneme za Malo, njo skrbi za mamo, saj je zunaj vihar. Odloči se, da jo gre iskat.

Martin spozna, da je zgrešeno verjel v Amalijino smrt in se je zato pogubno zaljubil v njeno mamo. Ve, da tu nima prihodnosti, zato skuje načrt, da zarana pobegne v dolino. Toda Mala in mati se vrmeta, prezebli, povezani med seboj. V končnem strastnem in bolečem obračunu se razkrije skupna temna usoda vseh treh protagonistov, nasilno materino početje, ki je noseči hčeki s pomočjo zelišč odpravila plod. Mala ob spoznanju, da sta oba z njo manipulirala po lastnih željah, zapusti dom in odide v noč. Sneg naletava.

Tema: ljubezenski trikotnik med moškim, materjo in njeno hčerjo; ljubezen-smrt, odsotnost očeta;

Osebe: mati Mila, srednjih let, hči Amalija-Mala, 21; Martin med njima

Prostor: samotna hiša v gorah

Dolžina: 60 strani, verzna oblika;
Izvedeno 2008 kot radijska igra pod naslovom Izginuli

Saša Pavček

POD SNEGOM

Pozna jesen 2006

OSEBE

MILA, 41 let

MALA, njena hči, 21 let

MARTIN, med njima

1. 1. slika**Mila, Martin**

*Majhna hiša v
gôrah,
pozno jeseni,
veter zavija,
sova straži,
šumi so kot
glasba.*

MARTIN Na pomoč!

MILA Kdo je?

MARTIN Ne bojte se, odprite!

MILA Odidite!

MARTIN Ne morem.

MILA Tu nimate več kaj iskati.

MARTIN Krvavim!

MILA In kje, če smem vprašati?
Pa ne da je srce?

MARTIN Ne norčujete se. Težko stojim.

MILA Pa odkorakajte.

MARTIN Odprite, prosim vas!

- MILA** Želite novo smrt?
- MARTIN** Padel sem.
- MILA** Vam njena ni bila dovolj?
- MARTIN** Ne morem je pozabiti. Skeli ...
- MILA** Priznate torej?
- MARTIN** Krvavim! Noga mi dreveni,
ne morem ustaviti krvi!
- MILA** Če lažete, vam bo še žal.
Vstopite.
- MARTIN** Zahvaljeni.
- MILA** Cepín?
- MARTIN** Ja, za vsak slučaj.
- MILA** Sem z njim!
- MARTIN** Prosim?
- MILA** Dajte mi cepin!
- MARTIN** Zakaj? Greste kam?
- MILA** Nikamor. Dajte ga.
- MARTIN** Izvolite. Luči ni?

- MILA** Ni, odkar je moja punčka šla.
- MARTIN** Tri leta ste v temi?
- MILA** Vas je strah?
- MARTIN** Napačno sklepate, ne bojim se vas.
- MILA** In če pride duh?
- MARTIN** Pride kdaj? Amalija?
- MILA** Ne, Mala noče več nazaj.
Le v sanjah kdaj.
- MARTIN** In – kaj govori?
- MILA** Nič. Samo gleda me. Ostal bo več en dvom.
- MARTIN** Je mogoče, da se vam niti v sanjah
ne spove, kam je odšla tako
na naglo, brez sledu?
- MILA** Od dne, ko ste med naju stopili vi,
se pred mano je zaprla.
- Premor.*
- Zakaj ste se vrnil?
- MARTIN** Tako mi je zgleda sojeno.
- MILA** S patetiko kar nehajte!
Nimam živcev zanjo.

- MARTIN** Ne boste mi verjeli,
že velikokrat sem bil tu pri vas,
hulil sem se okoli hiše,
cincal, a si venomer premislil,
vedel sem, da ne boste mi odprli vrat.
Nato čez teden, dva, poskušal sem
spet znova in tako v neskončno ...
- MILA** Skrajšajte.
- MARTIN** Danes, že zarana, po noči ponovnega premišljevanja,
pa je moj dvom prerasel v odločitev,
sklenil sem, da poravnam račun.
Povem vam kar naravnost:
tako ne morem več živeti.
Brez mej se obtožujem,
sit sem samoizpraševanja,
obujanja spominov, groze ...
- MILA** Česa ne poveste. In?
- MARTIN** Nimam kam, ljudje se me ogibajo,
izgubil sem prijatelje, delo,
doma nimam več.
Vsi me gledajo, kot da sem čudak,
zločinec, zbeganec, življenja tat.
- MILA** Kaj pa ste pričakovali?
- MARTIN** Berem jim z oči:
Jaz sem garjav pes!
Okužen sem s steklino nekoga,
ki je in ga hkrati ni.

Tega ne zdržim, zato sem sklenil
vas bom prosil za odvezo.

MILA Neumno.

MARTIN Enako sem danes pomislil tudi sam,
ko sem skoraj –

MILA Našla sem konček sveče.
Pokažite, kje pravite,
da ste se ranili?

MARTIN Tule.
Skoraj bi že potrkal,
a sem se, šleva, zopet zadnji hip ustrašil!
Hotel sem po bližnjici nazaj v dolino,
spodrsnilo mi je, kobalil sem se
po skalnatem slemenu,
dokler nisem obležal na grape dnu;
no, na srečo sem nekako zvlekel se do vas,
do hiše, ki kljub vsemu hudemu
mi je domače draga.

MILA Rana ni nedolžna, vi pa tudi ne!
Stisnite zobe, polila bom nogó.

MARTIN A! Boli me, kaj je to?

MILA Žganje in volovski jezik – ranocel.

MARTIN Zverinsko! Bo prešlo?

MILA Zavijte si nogó. Bolj tesnó.
Zakaj prišli ste zdaj?

Zakaj ne takrat, ko vas je čakala,
zakaj ne takrat?

MARTIN Ta stol je njen?

MILA Trinožnik ... ja.
Kaj vse je bil ta stol lesen!
Konjič, hišica, medvedov grad ...

MARTIN Smem položiti nogo nanj?

MILA Mislite, da bi vam dovolila?

MARTIN Bi, podstavila bi ga.

MILA Jaz, če bi vam dovolila – jaz?

MARTIN Pa saj je vendar njen!

MILA Naj torej čaka nanjo.
Kaj me gledate?
Pride, čakam jo, čeprav rekli so mi že davno:
Gospa, vaša hči je naredila samomor.

MARTIN O, kaj bi dal, da vse je sen,
nočna mora!
Samo za hip? Težko zdržim tako.

MILA In mislite, da bo vesela
ko pride in najde svoj stol,
oškropljen s krvjo?
Kaj naj ji rečem, kdo je bil?

- MARTIN** Gospa, vem, da vam je težko,
a saj sami véste, da je ne bo.
- MILA** Vem in nočem vedeti.
- MARTIN** Torej smem?
- MILA** Kako si drznete! Vi ste ji pomagali oditi
in zdaj lastite si ...
- MARTIN** Prosim vas, ne obsojajte me več!
- MILA** Sem torej kriva jaz?
Ste to prišli povedat?
- MARTIN** Nihče med nama ni nedolžno čist,
a da bi na hrbet obesila si nerazumno
križ ...
- MILA** Zakaj potem ta kazen strašna,
povejte mi, zakaj?
- MARTIN** Ne vem ... Nesreča pač ... saj veste,
v gorah včasih kdo omahne,
skala trešči, sneg pokoplje ...
- MILA** Ona ni med njimi! Ni!
- MARTIN** Upal sem enako, kot upate zdaj vi!
To upanje zakleto me je potegnilo k tlom:
večer za večerom sem puščal luč,
da ne bi spotaknila se v temi,
odgrinjal postelj, da bi vanjo legla.
Mešalo se mi je od ene same misli,

ene želje, enega hotenja: da pride k meni!
 Vsako jutro sem si rekel: to je zadnjič,
 a ko je legla noč, se je ponôvil krogotok
 nesmisla. Postajal sem blodnjav,
 nisem zdržal več, zato sem prišel nazaj
 na kraj mojega – kot mislite si vi –
 zločina. Zatorej, kar dajte, okrivite me,
 obrcajte, preklejte, storite, kar vas je volja,
 a moram, moram vam povedati ...
 tako sem sam ... strašansko sam.

MILA Ne prenašam moških solz!

MARTIN Rad bi ...

MILA Samosmileči smrkelj!

MARTIN Ra...

MILA Navlaka izdihljajev!

MARTIN Kaj, če bi našla skupaj kak izhod?
 Če bi si priznala, da je bila *nekoč*
in da zdaj je več ne bo?
 Drugače ne vem, kako ...
 Ne znam! Ne morem več čakati.
 Upati zaman! Zmešalo se mi bo.

MILA Za vas je mrtva, zame še živi!

MARTIN Oba na istem bregu sva, gospa,
 in žalostno je, da se delava,
 kot da široka reka dre med nama.
 Nehajva, predlagam,

nehajva in sediva –

MILA Z vami za isto mizo – nikoli in nikdar!

MARTIN – saj razlike ni – oba sva rana,
obema teče dan enako prazen in ubit.

MILA Ne slepite se, da z usodo isto
sva zaznamovana. Ni res!
Mene, mene doletela je močnejše!

MARTIN Moje bolečine ne morete izmeriti.
Ni metra, vage ni in ne ravnila,
je le konica ostra, ki vodi do srca
in tam kaplja, kaplja že dolgo,
neprenehoma ...

MILA V primerjavi z vami, jaz upanja ne dam!
Prepričana sem, nekoč ...
nekoč se bo razodelo,
kje bila je, kje je zdaj, kako živi.
Ne verjamete? Redkokdaj se motim.

MARTIN Naj se vam misel pozlatí.

Premor.

MILA Želela bi vam smrt,
pa vem, da mi bo potlej žal.

MARTIN Da tam onkraj bi se srečal z njo?
Ni nevarnosti. Ona je svetnica, angel,
jaz sem preklet!

MILA Zakaj se trudite?

MARTIN Sami veste, da duša tudi kdaj odraste
in se spremeni. Moja bila je res begotna,
a vsemu navkljub – *vest*,
jedka vest me žre, razjeda,
zgrizla je mojo naduto trmoglavost!
Ne morem sam si oprostiti,
če mi drugi ne oprostite. Ona mi ne more.

MILA Smešno res, nekoč sem si želela videti
prav ta prizor: vas na tleh, kleče,
v blatu jokavega opravičevanja.
Danes me je sram, da sem bila
tako nizkotno maščevalna.
Kaj kar naprej lezete v tisti kot?!

MARTIN Torej smem zdaj sestiti?

Sede.

MILA Tako torej?

Sede.

MARTIN In vsemu navkljub sedim nasproti vas,
sedim in gledam vam v obraz.

MILA Če sem poštena: čakala sem na to.

MARTIN Tudi jaz sem čakal.

- MILA** Ja, zdaj ste končno tu,
v bledikavi temi, le na pol prisotni,
kot bi izginjali med vrbje, breze,
da vse se zdi kot sanje,
nekoč že sanjane;
a v njih vas zmerjam zlahka,
režem kožo vam z obraza,
zdaj pa ... ta čudni mrak,
ta temna pikčasta svetloba ...
- MARTIN** Sam sem si včasih želel isto:
da bi na smrt se ranil,
da bi ranil vas,
kot ste vi ranili njo ...
- MILA** Kaj sem, kaj sem – jaz?
- MARTIN** Ne morete po vsem, kar je bilo,
tajiti, da niste je prepričevali,
naj že končno me pustite –
za vas sem pač vedno bil nihče,
študent faliran, brezdelnež,
lažnivec, ženskar, postavljač, fakin ...
- MILA** Drži.
- MARTIN** Rekli ste ji,
da z menoj prihodnosti ne bo imela,
da jo čaka le trpljenje, revščina in smrt!
Ja, da jo čaka *smrt!*
To misel ste kot žebelj ji v srce zabili!
Sama mi je v solzah potožila.
Me boste še naprej obtoževali?
Se branili? Recite! Pripravljen sem.

- MILA** Zakaj? Kaj mi bo dvobojevanje, zmerjanje,
ves ta balast opravičevanja!
Še molitev ne stori, da duša več ne bi jokala.
Najhuje je v nočeh, ko prameni njenih las diše
kot takrat, ko je bila še dete ...
Takrat mi le kapljice belíce
pomagajo omahniti v sen,
in potlej jo zagledam – vso v solzah ...
enako kot tisti dan, ko je odšla.
Zakaj takrat je nisem potegnila k sebi,
jo stisnila močno, ji rebra polomila v sreči,
da jo držim, držim tesno v objemu?
Zakaj šele takrat, ko je prepozno,
zmorem videti, kaj bi morala storiti.
- MARTIN** Saj ni prepozno, še vedno čas je tu
in vi ste v njem!
- MILA** Jaz v kakšnem – njem? V kakšnem njem,
če smem vprašati vaš visoki filozofski um!
Naj to grozeče tuljenje vetra,
ki z vsakim sunkom mi sporoča,
da jo je vzal, da ne bo je več nazaj,
nazaj, k materi, domov,
naj to zavijanje, ki edino še *je* okoli mojega telesa,
imenujem – čas?
Ker to, to, kar slišite sedaj, je vse, v čemer sem.
Ta do blaznosti ponavljajoči srd vetra,
ki odganja jo od doma,
to naricanje narave, pri kateri spi,
to je edini čas in mera zanj,
ni ura, ni tiktakanje sekund, seštevek dni,
le neskončna je *praznota*,
ki vedno bolj boli ...

MARTIN Ne jočite. Hotel sem vam reči ...

MILA Zakaj, za vraga, niste rekli takrat,
ko vas je prosila za vsak stavek,
za zdrs dlani po njenem licu?
Ko se je plazila za vaš naklonjeni pošev oči,
zakaj ne takrat?
Kje bila je vaša vest – takrat?
Molčite! Zdaj je prepozno!
Kako je znala skriti bolečino!
Od nje se zdaj učim.
Pod tančico smeha se je tudi rada skrila:
"Zdravo, mami!"
"Zdravo, zdravo," sem ji odvrnila.
Kako si želim, da bi vsaj še enkrat,
vsaj še enkrat ji lahko dejala
tako preprosto, vsakdanje,
tako nič hudega sluteč:
Zdravo, zdravo, Mala.
Ne, usmiljenja ne bo!
In kriva sem zato. Nikoli nisem je vprašala,
kako ji gre ... Nisem.
Ni marala moje sodbe, mojega usmiljenja,
ni prenesla mojega sočutja –
čakala je na vašega!
Molčite zdaj, zdaj je prepozno!
Žalost, neznosna žalost jo je umorila!
V katero ste jo *vi* porinili!
Ne prekinjajte me!
Naložili ste ji svojo bedo na hrbèt,
sami pa ste – lahno kot ptič
zažvižgali v še eno sladko noč:

vedno sveže zaljubljene deklice,
vedno bolj vznemirljivi pogovori
o Smislu, Bogu, Resnici!
Pa ste našli v tem času,
v tem času, kar je ni, v teh treh letih
svoj smisel, svoje Boga?
Imate zdaj resnico svojo?
Je v njej kaj prostora za drugega,
ali še vas oklepa pretesno?
Je smisla več?
Resnice manj?

MARTIN Moja resnica je v tej prazni dlani.
V teh črtah sem jaz, ste mi nekoč dejali,
ko ste malo za hec in da bi premagali
zadrego prvega obiska, rekli vi. Se spomnite?
Mala je stala tamle, sramežljivo zardela,
in vi ste me pogledali ... zrl mi v oči ...
Mar ni bilo takrat lepo?

MILA Lepo. Lepo.

MARTIN Še znate brati?

MILA Ne gledam več v dlani.

MARTIN Dajte, samo še enkrat vrzite oko,
kot ste takrat storili, da bom spet
doživel tisti srečni čas. Prosim,
poslednjič vzemite mojo dlan v svojo,
recite vzpodbudno mi besedo, popotnico,
nič več, da zberem moč, začnem spet znova!

MILA Mar niste vedno kar naprej začenjali?
 Ni bil zmeraj kakšen nov izziv? Nov posel,
 nov študij, nov poklic, ljubezni vedno sveže?
 Se še niste naveličali vseh teh začetkov,
 vseh brezciljnih odpotovanj?

MARTIN Le ena pot bila je vredna hoje,
 pa sem izgubil sled.
 Zdaj hrom stojim in čakam,
 vas sprašujem: kam?
 Kako?

MILA *prime njegovo dlan* Ta vaša dlan ...
 Krive črte. Krive

MARTIN Vrnil sem se zato,
 ker sem vedel, da sem kriv,
 a ne za vse, za vse pač ne!

MILA Preteklosti ne morete ubežati.
 Vam je bilo dovoljeno vse –
 jemali ste si vse pravice ...

MARTIN Mislite, da njej nisem ničesar dal?

MILA: Ste, o ste! Zlasti bili ste radodarni,
 ko ste ji poklanjali noči!

MARTIN Ste ljubosumni?

MILA Te iste noči, ki so vam nosile
 veselje, opoj slasti,
 so njej pustile njihov črni del:

zapuščenost, strah, ničevost lastnega obstoja!
Kakšna samota!

MARTIN Žal mi je ... nisem hotel ...

MILA Počasi je teklo upanje
nizdol solzá, počasi,
noč za nočjo v bele rjuhe,
da pride ljubi ...

MARTIN Vem, moral bi drugače,
drugače živeti, moral malo prej,
samo malo prej spoznati ...

MILA Da?

MARTIN Da ... Vi ste ji tako podobni.
Isti temni žar oči.

MILA Njen otrok pa bi bil podoben vam.

MARTIN Za otroka nisem kriv! Sama je tako hotela.

MILA Hotela ga je obdržati.

MARTIN Nemogoče!

MILA Hotela. Hotela.

MARTIN Kako ste bledi ...

MILA O, kako sem čutila z njo!
Njeno telo je bilo moje.
Čutila sem napete prsi,

vročino jedrega trebuha ...
Nisem je obtoževala, nikdar!
Le kako bi jo, saj se tudi meni
v njenih letih je godilo isto ...

MARTIN Razumem vas. Kako ste ...

MILA Vstanite. Primate se me ...

MARTIN Krhki ste ...

MILA Vidite ...

MARTIN To je imela po vas.

MILA Ta prstanec enako kriv?

MARTIN Pa res.

MILA Pogledajte ...

MARTIN Dišite.

MILA ... med tiste smreke je poniknil
njen zadnji korak ...

MARTIN Tamle?

MILA In še dlje ...

MARTIN Rada je tekla ...

Premor.

MARTIN Moral bi jo zadržati.

MILA Rekli pa ste ji:
da je ljubezen – smrt!

MARTIN Hotel sem ... Podžigal sem strasti.

MILA To imate radi?

MARTIN Mislil sem kot metaforo.

MILA Nje ni več.
Kaj naj zdaj z metaforo?

Premor.

Zunaj se dani.

MARTIN Svetloba ...

Glasba lahko zdrsi skozi jutra mladi čas.

2. slika

Mila, Martin

*Nagiba se večer,
v hiši je toplo,
diše posušene trave,
rože odpirajo medene čaše,
glasba zapeljuje par
v nežen, gibek ples.*

MARTIN Malo sem šantàv, pa vseeno –
smem prositi?

MILA Joj, ne, ne morem,
saj več ne znam!

MARTIN Znaš, o znaš. Primi me.

Plešeta.

MARTIN Verjameš zdaj?

MILA Da sva si sojena?

MARTIN Bila od nekdej.
Pa si nisva upala priznati.

MILA O bog, kaj zdaj?

MARTIN Bog naju ima rad.
Pravilno in lepo je sprejeti dar neba.

MILA *neha plesati.* Ne, ne morem! Ne smem!

MARTIN Mila, sprijazniti se moraš:
Amalija je zdaj drugje.

MILA Tako jo imam rada.

MARTIN Zmeraj bo najina.

MILA Tresem se.

MARTIN Ne obtožuj se že vnaprej!
Najina naloga je živeti,
delati še zanjo, ki je ni,
upati, ustvarjati, se radostiti, ljubiti ...

MILA Ne, ne morem! Kriva bova oba!

MARTIN *Kriva sva le zato, ker sva!*
Ji nisva dala vse, kar sva zmogla in imela?
Je krivda, da si dala ji življenje?
Mila, skupaj morava premagati
to strahotno bolečino,
ki ji na svetu ni enake! Ni!
Kajti tisti, ki od sveta se rano poslovijo,
prilije več gorja v srca preživelim,
kot je mórj na planetu!
Seveda, najlažje se je v žalost potopiti,
ne truditi se več, zgubiti up, ljubezen!

MILA Zakaj mi vse to govoriš?!

MARTIN Glej, če sem izgubil njo,
ki v meni kal ljubezni je pognala,

in sem, če sem pošten in v dno skesan,
malomarno jo zavrgel,
naj popravim svoj nezreli greh,
dovoli, naj bom mož v oporo tebi,
ljuba ...

MILA Ne! Ne smeva, prosim te, ne nôri!

MARTIN Samo zaupaj in mi v svetlobi sledi.
Pogumna si in plemenita,
nihče ti ne more oporekati
poštenosti, ljubezni predane materinske,
nihče ne more v bolečini,
ki še vedno žge na dnu srca,
kosati se s tabo, a verjemi,
tudi najhujši sovražnik, zlobnež,
zločinec in prostak ti ne privošči,
da v žalosti zblaznjêna tavaš
po poteh osamljeno-turobnih,
ne želi, da mreš, veniš, postajaš
mrtev kup spominov trpkih,
se utapljaš v sanjah blodnih, bolnih,
kličeš nikoli več priklicano nazaj!
Slišiš! Nočem, ne pustim,
da ihtiš samotna v teh nočeh,
ko ščip je zlat in ti še tako si mlada ...

MILA Le nekaj mi priznaj –
si ljubil jo, si ljubil jo tedaj,
si ljubil jo zares?
Prosim, reci, reci, da je res.

MARTIN Rad sem jo imel,
rad zelo in bil zaljubljen sem ...

MILA Hvala ...

MARTIN ... v isti ta pogled,
v isto senco čela,
v skladje tega neskladnega obraza ...
V isto snov me vleče, v isti rod,
v žensko, ki je zame ena sama,
ena sama,
ki lahko bila bi mati,
ki lahko je njena hči,
kot ti si svoje mame hči
in njena mati tvoja kri ...

Jo poljubi.

MILA Ta poljub je dar neba,
zavezuje.

MARTIN Obljuba, zapisana med zvezde.

MILA Martin, jaz nimam dna,
se tega ne bojiš?

MARTIN Kako ti krilo šelesti,
kot listje, ki ga dviga konj galop!
Česa bi se bal?

MILA Mojega srca prepada,
votlosti, nenehnega jemanja.

MARTIN Tvoje srce zame je zaklad,
kar bom vanj dajal,
je temelj, trden most,

popotnica bodočnosti.
 Zidaj z mano isti tlak,
 dihaj z mano isti zrak,
 dihaj, dihaj, ljuba moja!

Premor.

MILA O! Kako sem koprnela po življenju!

MARTIN Lepa si, žariš! Kako se osipa
 cvetje bolečine, trnje zla,
 kako odpada tvoja žalost,
 tvoj napuh,
 kako se levi tvoja koža,
 kako me boža,
 kako me boža
 ta nežna dlan,
 ta mehki pramen las,
 ki se v telo mi vije,
 s teboj me spleta
 v venec
 trden, enovit, predan.

Premor.

MILA Mižiš?

MARTIN Premišljujem.

MILA O čem?

MARTIN Kdo je pravzaprav bil tvoj ...
 Kdo je oče Mali?

- MILA** O tem ne govorim.
- MARTIN** Zaupaj mi skrivnost,
verjemi, ostala bo med nama.
- MILA** Ko je odšel,
srce sem stisnila v pest mesa,
precizno je tiktakalo, a ni živelo.
Razbila sem najino zrcalo,
da me podoba samosti
v njem ne bi skelela.
Veš, imela sva navado,
da sva se skupaj ogledovala,
potem ko sva se skobacala
iz postelje, držeč drug drugega
za roke, pleča in lahti,
smejala sva se, cenkala: kdo je večji,
kdo bolj plečat, kdo širše ima boke;
ljubkovala sva se, se igrala ...
Potem, ko meni trebuh je narasel,
bilo je smeha manj.
Bal se je dotika, bal,
da česa ne bi strl, je dejal.
A jaz dobro sem slutila, da boji se sebe.
Sebe samega, ki ob življenju mladem
mora najti nov zamah.
Zato je odšel iz te hiše že zarana,
zvečer popila sva kozarec vina,
meni dal je še pelina, rekel,
da detetu, ko se rodi,
življenje zdelo se bo slajše!
Jutro hladno me je prebudilo,
tipam okoli svojega telesa –
prazno. Ob meni ležala je vrzel.

Bolela je tišina.
 Brez besede šel je, brez objema,
 v vratih pustil je svoj ključ,
 razumela sem, kaj s tem je hotel reči –
 ta samotna hiša je vse kar ti zmorem dati ...
 Vedela sem, da nazaj ga več ne bo.

MARTIN In si kljub temu ostala tu in ga čakala?

MILA Ostala, čakala ... Končno sem se pomirila
 in sprejela svoj novi dom,
 tu sem sama sebi gospodar. Privadila sem se,
 pozabila na moj študij medicine,
 pričela resno sem z zelmi, dobro sem se znašla,
 za noben denar se ne bi v dolino k svoji materi vrnila,
 tam z otrokom nisem dobrodošla.

Premor.

Ja, tako sem tu rodila mojo Malo.
 Kako bila je lepa! Nežna, mila.
 In ko začela je čebljati –
 veselje samo! Potem pa šola, zvezki,
 uspehi njeni, moj ponos,
 nato ljubezen njena
 prva-zadnja. In tu, pri tebi
 zgodba se konča in spet začne.

MARTIN In on se res ni pojavil več?

MILA Ne boj se, ni in se ne bo.
 Nekako ni bil rojen za družino.
 Bil dvajset let starejši je od mene,
 posebnež, mislec, alpinist,

življenju je rad pustil teči
 po ustaljeni poti mirovanja. .
 Spominjam se, nekoč mi je razlagal:
 »Korak ni namenjem temu,
 da prehiteva nogo;
 tla je treba s stopalom negovati,
 se jim zahvaliti, da so, saj brez njih
 vse pade, zaradi tal vse navpik stoji!«
 Zanimivo pravzaprav, se ti ne zdi?

MARTIN Mogoče. Nikoli nisi ničesar rekla, potožila ...

MILA Mali sem se zlagala, da je mrtev.
 Morebiti tudi je, objokovati se ga
 nisem namenila, preveč so hitro
 tekli dnevi, preveč vsakdanjih je bilo skrbi.
 Pa kaj si me zapeljal, da o tem ti govorim,
 zdaj ni pravi čas za to, zdaj mi je lepo.

MARTIN Saj vsa drhtiš! Pozabi, pozabi, ljuba.
 Kako si ranljiva!

MILA Zmotili ste se, tujec-trubadur,
 moje srce ni več brazgotina.
 Tule, glej, Martin,
 zrcalna je jasnina.
 Se vidiš?

MARTIN Čudež vidim, sebe ne!

MILA Pa si, si!
 Tu si ti!
 Ti – lep,
 moj ljubi.

MARTIN Lep bom, če tako želiš.
Lep in razuzdan.

Premor.

MILA O, kakšen mir,
kakšna žametna
tišina ...

*Glasba je kot zvok trianglera,
milo potrkava, vriska, poje,
snuje v ritmu nek' prihod.*

3. slika

Mila, Mala

Mila sama, zunaj Mala.

MILA Kaj razbijaš zdaj ponoči!

MALA Mama ...

MILA Kaj je to ...

MALA Mama ...

MILA Kdo je zunaj?

MALA Zdravo, mami.

MILA Jezus ...

MALA Reci vsaj mi dober dan.

MILA Amalija ... Moja hči.
Zdravo, zdravo, Mala.

MALA Nisi me pričakovala.

MILA Sem, neštetokrat.
Zdaj ... spala sem,
malo sem dremava ...

MALA Zakaj si vrata zaklenila?

MILA Jaz?

MALA Si, mama, zdaj enako kot pred tremi leti.

MILA Zakaj me nisi poslušala?

MALA Mami, no!

MILA Zakaj vedno narediš po svoje?

MALA Ker sem tvoja hči.

MILA Priznaš, da je bilo neumno?

MALA Za kaj pa tudi pametno.

MILA Mala, samo da si prišla.
Joj! Vse, vse ti oprostim!
Samo, da si doma!
Veš, od takrat, ko ...

MALA Od takrat, ko me ni bilo?

MILA Od takrat me ni bilo. Dolgo ...
Toliko reči ti moram razložiti.

MALA Vem, nabere se.

MILA Vse se je vrnilo,
tvoje čakanje je postalo moja mora,
tvoj otroški jok je postal moj krik.
Kaj bi dala ti?

MALA Nič.
Darilo je že to, da sva, da si.

MILA Punčka moja, kako si shujšana.

MALA Daj no, mama, živa sem in zdrava.

MALA *gleda svoj stol.* Ni madež tole od krvi?

MILA Ni. Si lačna? Kapljica, morda.
Bi kruha malo?

MALA Imaš mogoče ogledalo?

MILA V kopalnici, zakaj?

MALA To sem torej jaz.
Težko bi se spoznala.
Tri gube na čelu, nisi opazila?

MILA Lepa si.

MALA In kako umazane lase!

MILA Vodo ti segrejem,
pripravim ti kopel.

MALA Ne zebe me,
v gori se navadiš na studenčnico,
na sneg, ki ga pomlad stali.

MILA Strahota! Ves čas v gori, ljuba hči!
Kako si sama preživela?

MALA Pa ti?

- MILA** Iskala sem te.
Iskali so te tudi psi,
gorski reševalci,
iskali mesce tri, nato
so rekli, da se sled zgubi.
- MALA** Sledi so vedno,
mnoge poteptane,
sledi v nas ostajajo.
- MILA** Rabiš kaj?
- MALA** Iskrenost. Rjuho in posteljo.
- MILA** Čaka te. Vse je ostalo, kot si pustila.
Poglej, igrače tvoje: medved, zajec, mucka ...
- MALA** Mama, nehaj, smešna si.
Že dolgo sem odrasla.
Manjšaš se le ti.
Otroštvo sem ponovno preživela
zgoraj, med smrekmi, borovci ...
Kaj pa tako drhtiš?
- MILA** Strašno se mi zdi.
Saj se opotekaš!
- MALA** Malo sem res trudna.
- MILA** Odpočij si. Lezi.
Mala ...
Pokrij se, da ti ne bo mrzlo.

MALA Mama, dobro je. Jutri bo nov dan.

Premor.

MILA Samo da si doma.
Zaspi, zaspi, sanjaj, sanjaj, ljuba hči.

Premor.

O sneg, z jasnega zapadi,
zameti vse poti,
da ne bo gazi za korak,
ki mi bil je ljub!
Sneg, padi! Padi!
Prekrij, mojo črno vest prekrij!
Sneg, padaj, padaj,
padaj!

4. slika

Mala, Mila, Martin

Mala v sobi spi, Mila, Martin se vrne.

MARTIN Mila moja,
midva sva dva srečneža! Jajá!

MILA Tihó!

MARTIN Jahá, nimaš pojma, kaj se je zgodilo!

MILA Prišla je.

MARTIN Bogataša sva! Kakšen posel, ej!
Tvoje zeli so zlata jama!

MILA V sobi spi.

MARTIN Kdo, če smem vprašati?

MILA Moja hči.

MARTIN Ha! Tvoja hči v sobi spi,
jaz sem trezen, ti pa rosno mlada!

MILA Verjemi in hitro se poberi,
dokler je še čas!

MARTIN Gospodarja stran podiš?
Ta pa je poštena!

In s čim sem si zaslužil to ravnanje?
 Saj zate vse dni garam –
 zdaj končno posel nam cveti!
 Od kod na lepem te nove babje strategije?

MILA Martin, me slišiš:
 Mala je doma! Razumeš?!
 Prišla je z gore!
 Vsa izčrpana padla v posteljo je svojo.

MARTIN O, ti lisička ti,
 novo igrico se greš,
 pohotna lepotica!

MILA Nehaj, nehaj, zblojen si!

MARTIN Zblojen, jaz? O, nesrečna ženska ti,
 slaba vest ti pamet je zmračila!
 Prosim te, kot že ničkolikokrat,
 da se odvežeš in končno se sprostiš!
 Nisem položil na to, cmok!, presrčkano srce
 že tristokrat ti misel zlato:
 Greh ni, če z mano spiš!
 Samo tako lahko sva preživela.
 Verjemi, Mala bi bila vesela!

MILA Kar vprašaj jo, če si téga res želi!
 Naj vidimo te radostne oči!

MARTIN Kaj si vzela? Si spet goltala belico?

MILA Blodnjava bova oba,
 če se zdaj zbudi.

MARTIN No, pa narahlo priškrnimo dekliške duri.

MILA Ne pustim! Ne nori!

MARTIN O, prelep prizor!
Pod odejo nekaj prav nalahno diha.

MILA Molči! Proč! Proč!

MARTIN Čakaj, pusti me,
naj vidim tvoj fantazijski umotor!

MILA Martin, zbeži! Čas je še! Ne!

MARTIN Sanjo tvojo pa že moram videti, mar ne?
O! Lepo. V mrak si mlado srno položila.
Srna!

MILA Groza! Kako si zloben in pijan!

MARTIN Jelen navadno greje se s košuto,
ti pa hočeš, naj grem k sni v vas?
Tvoja želja, meni ukaz!

MILA Ne morem več, jaz grem odtod, Martin!

MARTIN Uh, kako se mi vrti!
Naj pogledam malo bolj od blizu.

Premor.

Moj bog! Nebo! Pekel!
Znorel sem!
Ne vem, sem jaz res tu,
si ti, deklič, drugje?
Drugje si, Mala, iz druge si snovi.
Si vestalka? Si spomin?
Utvara?
Kako ves dom diši
po najini pomladi!
In najina ljubezen, ki pred leti
je pod snegom zledenela,
zopet se tali med nama ...
Ah, sanjam! Blodim!
Sram me bodi! Blodim spet, norim.
O, ti moja sanja,
ti speča oddaljena nevesta.
Samo da si,
samo da si nazaj,
nazaj ob meni!

5. slika Mala, Martin, Mila

Mala in Martin v sobi, Mila sama.

MILA Gora, daj mi moč, da ne zblaznim!
 Kaj sem ji storila! Kaj sem ji storila!
 Zakaj sem mu verjela, popustila!
 Cepin. Cepin? Kaj dela tu?
 Naj ga vzamem? Naj jelena pokončam?
 Ne, ne krvi!
 Oba imam tako strašansko rada ...
 Moj bog, saj se mi meša!
 Gora, gora, vzemi me,
 vzemi, kot on jemlje njo,
 pred mano, pred mojimi očmi!
 Ne morem poslušati ščebetanja ...
 praprot, praprot, préslice,
 mah, jéglič, pelod, žir!
 Ne morem slišati gruljenja,
 kljunčkanja, drgetanja njunih kril!
 Prostak! Ničvrednež! Moški stvor!
 Grem, grem po strmi poti!
 Prekleta razuzdanost in pohota!
 Tečem v gozd, po ruj strupen, kačjak,
 črno zel, strupenjačo, kristavec,
 smrtnik, po črno jagodičje!

Odide.

GLASBA:

*Veter se vrtinči,
 kličejo se ščebet
 nočnih ptic,
 volk samotni tuli,
 gonijo se divje mačke.*

6. slika**Martin, Mala**

MALA Martin?

MARTIN Amalija. Ne morem verjeti ... lepa si.

MALA Kaj delaš tu?

MARTIN Prišel sem po zeli.
Nosim jih prodajati v dolino.

MALA Ti?

MARTIN Oh, saj ne dolgo.
Tebe ves ta čas iskal sem v gori,
zgoraj nad previsom sem se ponesrečil,
ranjen sem komaj z vlekel se do tu
in našel tvojo mamo v srhljivem stanju.
Nikamor ni hotela, ždela je in te čakala.
Pomagati sem moral, da je preživela.

MALA Nikoli si ne bi mislila,
da si bosta vidva pomagala.
Kako pa gre?

MARTIN Težko. Povej, kako si ti?

MALA Čudno sem ... utrujena ... Si večkrat tu?

MARTIN Ne. Občasno le. Ne sprašuj, oprosti.

MALA Kaj naj oprostim?

Tišina.

MALA Oprostim naj kaj, Martin?

MARTIN Čakal sem te ...
Oprosti – tako sem te vesel!
Oh! Pisal sem ti pisma,
v reko jih oddal,
noro buljil sem v brzice,
in se kesal, kesal.
Oprosti mi za vse.
Oprosti, prosim.
In ti, povej že končno,
kje bila si, reci mi!
Te lahko poljubim?

MALA Odloči se, kaj bi zdaj rad?

MARTIN Vse, vse bi rad!
Povej, ne, zamolči,
če si našla
si v tem času koga.

MALA Našla sem očeta.

MARTIN Očeta? Čigavega?

MALA Hvalil se je, da je moj.

MARTIN Ne verjamem. In kakšen je?

MALA Še kar.

- MARTIN** No, povej, me res zanima!
- MALA** Kaj takega mi na kraj pameti ni padlo,
takrat, ko sem v besu, črnogledi depresiji,
užaljena in na smrt sprta z mamo
od doma pobegnila, hotela sem ...
... premišljevala sem,
kako bi bilo, če bi skočila s skale v reko,
če bi me odnesel veličastni slap.
- MARTIN** Res si hotela to storiti? Zakaj?
- MALA** Mislila sem, da me nihče ne mara.
- MARTIN** Ne, Mala, to ni res! Bil sem zaljubljen vate
in bom vedno, ti obljubim!
- MALA** Zakaj si se takrat umaknil, sam najbolje veš.
Zame ni več važno.
Čeprav, kar bilo je lepega,
bo ostalo tam, nespremenjeno.

Premor.

No, koprene so se zgrinjale nad vodo,
ki me je bučeč vabila –
prelep prizor, poln nadnaravnih sil!
Zdelo se mi je, da morala narediti
bi le korakec, nagniti prst na nogi,
pa bi se zgodilo ...
A takrat, še zdaj ne vem, če res,
zaslišala sem zvonko glasbo ...
Je bil kamnit triangel,
pastir, ščebet kalina,

je kopito kozoroga trkalo ob prod,
 je bil samo odmev tišine?
 Ne vem.
 Morda je kamenje polzelo
 skozi trikot skalnât ...
 Zanimalo me je, mamilo,
 krenila sem za rešnim zvokom.
 A nenadoma glasu je pojenjal ton,
 izgubila sem se v gosti, gluhi gmoti,
 okoli mene bile so le meglice –
 nato po dolgem, mučnem času,
 prezebla in izčrpana dotavala
 po naključju v gosti sem megli do kočë,
 kjer je živel čudaški samotar.
 Si misliš, kako me je zadelo, ko sem spoznala,
 kdo je ta čudni tip?
 Gorjan je dolgo bôlščal zmeden vame,
 nato je vprašal, če sem jaz Mila.
 Rekla sem: »Ne, to je moja mama.«
 »A tako, pa si ji zelo podobna,
 najbrž, da si njena hči. In če je tako,
 sem torej jaz tvoj oče!«
 Mislila sem, da me bo na mestu kap!
 Mama mi je zatrjevala, da je umrl davno, davno kdaj!
 Zdelo se mi je, da vse njeno materinstvo je navadna goljufija!

MARTIN Neverjetno! Kaj vse je možno
 v tej majhni, ozki sredi,
 v soteski senčnega hribovja,
 med ljudmi, ki leta že tako živijo,
 da duri so kar se da tesno zaprte,
 poti med nami pa tako strahotno prepletene!

MALA

Saj kaj dosti v treh letih ni govoril,
 v glavnem je ponavljal eno in taisto:
 »Čas je hip, življenje naše sen, privid.«
 »Privid?« sem enkrat ga vprašala,
 »Ja,« je rekel, »ko sem odhajal
 od tvoje matere – talentirana zdravilka,
 zeliščarica moje šole – je bil oster dan
 močnega prepisa, hodil sem in se obtoževal,
 da sem neodgovoren lahkoverec,
 a nisem skrenil z mājave poti,
 kar v daljo stopal sem premišljujoč,
 da moram se takoj vrniti,
 ker zdaj moja mlada ...«
 'Moja mlada', tako je rekel moji mami!
 » ... dete pričakuje. Po drugi plati,«
 je rekel, tako je dvignil prst,
 »pa sem vedel, da je zahtevna – da sem jaz,
 tak kot sem, zanjo nepotrebno breme.
 A glej,« mi zaupljivo je dejal,
 »bolj ko sem se oddaljeval,
 bolj ko bila je hiša, ki sem jo zapustil – pika,
 bolj sem jo goreče ljubil,
 bolj po njej sem hrepenel!«
 Veš, kako so mu žarela lica!
 »Joj, kaj takrat bi dal, da bi jo lahko objel!
 Hotel sem se nemudoma
 vrniti, tisti hip pa, kot zakleto,
 se na naglo je stemnilo,
 nad mano je visél grozeč oblak.
 Nevihtna usoda je zame odločila:
 nikamor nisem šel!
 Pogled mi je še zadnjič zataval po dolini,
 počasi se vanjo megla je spustila,
 vajin dom se je pogreznil v gosto, motno prejo.

Ja, takrat se mi je razodelo,
 da vse tam doli sem le sanjal,
 da sem končno rešen sladke more,
 saj tam ničesar ni in najbrž tudi
 nikoli ni bilo ...«
 Mislila sem si, ta je popolnoma odštekan,
 kaj, če je malo nor, a je takoj popravil vtis,
 jasno, mirno je dejal:
 »Če pa so vendarle ljudje,
 sem se tolažil, bodo razumeli samotarja,
 če bodo želeli me spoznati,
 bodo že prišli, prav iz iste megle se bodo
 izkopali in zlezli mi v srce, če ga bom
 v samoti skrbno negoval!«
 Si misliš! Tako se je odločil in ostal za vedno v gori.
 Pa saj ga ne obsojam, kako ga naj?
 Tam gor sem celo malo ga vzljubila –
 kako otroško se me je veselil!
 Čudne jedi je cmaril, zjutraj ves poskočen:
 »Kikiriki, princeska, izvoli čaj, diši po divjem medu!«
 Spreten je v plezanju, še vedno, neverjetno!
 Zeli nabira, jih suši, podrobno jih razlaga:
 melisa te uspava, trn poživi,
 jeklín je za ono stvar, volčín je abortiv ...

Premor.

Ko ste me iskali,
 me skrilo je bolj natanko
 kot šivanko v gostem senu.
 Lagal, pretkanec, da tam sploh me ni bilo,
 smejala sva se, potlej sva skušala na silo pozabiti,
 da je grdo, neodpustno, podlo, ker ti me iščeš,
 mati sama joče ... Bila sva grozna egoista!

Skrivala sva se, bežala pred ljudmi, pogledi,
si iskala vedno nova zatočišča, odročne, daljne kraje,
kot bi se igrala vojno, slepe miši ...

MARTIN Saj to je ... nemogoče, noro!

MALA Kako me je razvajal, prinašal mi darove.
Hotel je na hitro zakrpati vrzel
otročkih let. Oba sva želela naužiti
se drug drugega bližine,
si zgraditi vsaj za silo družino pomanjkljivo,
napolniti manjkajoči delček,
ga stisniti v zapozneli stik med hčerjo in očetom.
Kar ni in ni hotel me iz rok spustiti!

MARTIN To je neodgovorno, tako vendar se ne dela!

MALA Vem. Od tu je videti tako kot praviš, tam zgoraj
vse se zdi odmaknjeno, drugače ...
Drži, zatiskala sva si oči, odlašala.
On še malo bolj kot jaz!
Nato se človek zlagoma navadi,
da gori teče čas, kot hoče veter, dež,
dnevi s soncem se gubijo,
narava divja vlada s svojimi zakoni,
in potepta marsikateri vzgib,
in tako se vest polagoma uspava.
No, prve mesece res bila sem kljubovalna,
kasneje sem hotela se vrniti,
a je on vedno našel kak izgovor,
pa tudi dolge zime, romanja v neznano,
bolezen, vsega je bilo po malem,
kljub temu – vem, vama naredila sem krivico.

- MARTIN** Veš kako sva z mamó trepetala zate!
- MALA** Nehajte že vsi kar naprej se nekaj bati!
Kadar hočete koga zase obdržati,
skrbno mu zapreti prosto pot,
tedaj, perfidno, res, se noge vam šibe,
pretresajo vas nadnaravne sile!
Duhovi govorijo in smrt kar naprej je têsno za petámi!
- MARTIN** Vendar, vedi, Mala, mama
ti samo dobro je želela.
- MALA** Dala mi zeli, da je otrok
nedonošen šel iz mene.
Dobrota neizmerna!
- MARTIN** Tega nisem vedel, kako?
- MALA** Tudi jaz sem takrat le slutila,
saj nenadoma sem se začela zvijati
in krvaveti. Danes vem, bil je volčín.
- MARTIN** Si zaradi tega pobegnila?
- MALA** Hotela sem vaju oba raniti,
zadeti mater, kjer bi jo najbolj bolelo,
in vidim, da mi je, žal, uspelo.
Veš, kaj je rekel oče:
»Odpusti, Mala, njuno delo –
zate zlo, zame je najlepši dar.«
- MARTIN** Poslušam in strmim. Lepa si in drugačna.

MALA Drugačna sem, to pa drži.
Ne prenašam več laži.

MARTIN Vidiš, jaz pa – rad začel bi znova ...

Premor.

Laži ne maraš, prav imaš.
Laž, hja, laž –
nekaj mrzlega,
jezik ti hromi,
ko izrečeš, je sprva kepa,
na koncu pa snežak! Ha!
Jah no, malo sem te hotel razvedriti ...

MALA Temno je, vidiš strele?

MARTIN Nevihtica bo brž prešla,
čakal sem te leta tri,
kaj, ko bi se stisnila?

MALA Nehaj, nehaj, pusti me, smrdiš!

MARTIN Včeraj, vem ... se opravičujem ... praznoval sem ...

MALA Vsa omama je brezveze.
Kje je mama, da je ni?

MARTIN Šla je zgloda že zarana po zeli.
Ne skrbi. Bo že vedela, profesionalka,
kako se gozdu streže!

MALA Je ne bi šla iskat?

MARTIN Ne hodi v takem ven. Nevarno je!

MALA A zanjo je pa sončen dan!

MARTIN Ne pustim te! Enkrat si se mi zgubila, zdaj te več ne dam!

MALA Jaz si ukazujem sama. Ne bi si odpustila, da je zdaj ne grem iskat.

MARTIN Z njo bo v redu, če ti rečem! Ubogaj me!

MALA Bom prepričala se sama!

Odide.

7. slika

Martin

*Prejšnji, **Martin** sam.*

MARTIN Trmasta kot njena mati!
 Kaj sem lazil na ta hrib, kot da žensk v dolini ni!
 Usodo sem si zapečatil.
Zgrešeno sem verjel v smrt,
zato mi z ljubeznijo pogubno je zavidala.
 To je kazen za moj vrojeni pesimizem!
 S tem treba je končati! Odslej bom
 držal se trojice: dobre misli, besede in dejanja!
 Toda tu se ne da ničesar več storiti, tu je vse zakleto!
 Moram v dolino!
 Lije, bliska se, grmi! Saj lahko me še pobere!
 Jutri, jutri bo lep dan! V skedenju prevedril bom noč,
 zarana jima pustim pismo,
 priznam vse, se opravičim
 in za vedno usodi mračni obrnem svoj hrbèt!
 Tako in nič drugače!
 Jakna. Nahrbtnik. Voda. Šnopc.
 Nož. Čevlji. Nogavice. Kje so nogavice?
 Kje so moje nogavice?
 Mila, kje so moje nogavice?

8. slika**Martin; Mala, Mila**

Martin; Mala in Mila vstopita.

MALA Ni se hotela sploh vrniti ...

MARTIN To vendar se ne dela!
Čisto sta premočeni, še to manjka, da zbolita!

MALA Našla sem jo spodaj ob potoku,
čepela je ob vodi in jokala.

MARTIN Mila, saj si čisto preč.

MILA Nogavice, kot navadno – so v omari.

MARTIN Mala, preobleci se!

MILA Kaj jo slačiš!

MARTIN Kaj ti je?

MILA S teboj ne govorim!

MARTIN No, Mila ... Si našla kaj? Jerebike ni?
Daj, pokaži, kaj je v malhi.

MILA Pusti me!

MALA Mama?

- MARTIN** Od kar si odšla – pred tremi leti,
ima težave: tesnoba, panika jo grabi ...
- MILA** Ti si angel, ljuba hči.
- MARTIN** Si spet govtala belico?
- MALA** Belica, saj to je močen sedativ!
Pridi, mama, vsa drgetaš, pripravim ti kopel!
- MILA** Ja, da si angel, je govoril!
- MARTIN** Ne razburjaj se, ti škodi.
Odnesem, ko bo vreme, vse v dolino.
Uf, denarci bodo padali! Boš zadovoljna!
- MILA** Zakaj si mi lagal ...
- MARTIN** Pojdi v posteljo, Mila, da se pomiriš.
- MILA** V posteljo? Nikoli več!
- MARTIN** Kaj bi sploh rada!
- MILA** Kako si mogel! Vpričo mene!
- MARTIN** Vpričo tebe, Mila – kaj?
- MILA** Martin, ne laži! Slišala sem, kaj si ji ...
Ona je vestalka, ne?
- MARTIN** Vestalka?! Ti si res nora!

MILA Saj, v tem je kal nesreče moje,
to si mi govoril, mi lagal,
da je ni in jaz sem ti verjela!

MARTIN Sama si tako hotela!

MILA Nisem!

MARTIN Lagal sem – prav. Pa ti?

MILA Nikoli.

MARTIN Vem, da ne! Saj res, poslovno:
v mestu neka mati za svojo
nosečo hčer išče abortiv,
zanima me, ti ga je kaj ostalo?

MILA Kdo ti je povedal?

Tišina.

Mala, prosim, odpusti mi ... jaz sem tebi vse.
Prosim. O bog, kaj bi dala,
da bi mi spet rekla mama.

MALA Nesrečna ženska, vse narobe si v življenju si želela!

MARTIN Mala, ona ti je odpustila samo zato,
da bi odšla, od koder si prišla.

MALA Saj sem vedela ... tebe je ...

MARTIN Mene.

MALA Zakaj sem se vrnila!

- MILA** Da si angel, je govoril, da ...
- MALA** Da sem mrtva in zato si ga ljubila!
- MILA** Ne! Verjela sem, da prideš!
- MALA** Seveda, jaz sem vsega kriva!
Oprostita, da sem sploh prišla!
Umazana, oba sta umazana!
- MILA** Mala, žal mi je ... oprosti ...
- MALA** Obe, obe naju si imel!
- MARTIN** Pa ti? Koga si pa ti ta čas imela?
- MALA** Nikogar!
- MARTIN** Pa kdo ti bo verjel, ti, hči planin? Kdo!
- MILA** Ne žali je!
- MALA** Ti, ti mi boš očital!
- MARTIN** Tri leta sem te čakal!
Iskal! Ti pa – kaj?!
Kaj si vendar mislila?
Nič! Samo nase! Samo nase ves ta čas!
Misliš, da sem jaz železen?
Da bom šel v samostan?
Tvojo mater sem zadnji hip rešil
iz globoke depresije,
kaj misliš, da je to lahko?

Samo o tebi sva ves čas govorila,
samo zaradi tebe sva bila!
In ti? Ti bila si molk!

MALA Dvakrat si me izdal!

MARTIN Nisem hotel! Nisem kriv!

MALA Mojo mamó si zapeljal
in zdaj bi jo pustil zunaj zmrzniti!

MARTIN Ni res! Zdaj je dovolj, če ne, znorim,
in vama ne bo lepo. Prisežem!

MALA Izvržek!

MARTIN Glej ta cepin, ga vidiš – tule – zak!
zabit je v les, a prav tako lahko ponikne tudi v meso!

MILA Martin, ne!

MARTIN Dovolj mi je tega hlapčevanja!
Kaj mislita, kdo sem, da z mano se pometa!

MALA Ti si pometal z mano, ne jaz s teboj!

MARTIN Sem! Priznam! In rekel sem ti vsaj – oprosti,
a princeska, ona – ne, ne! Ne – ona
je prevzvišena, da bi priznala!

MALA Sovražim te!

MARTIN Mene? Nisi znala povedati pred tremi leti?
Daj me, kar daj, sovraži me! Sovraži me!
Saj drugega si ne zaslužim ...

MALA Jokaš? Prvikrat te vidim.

MARTIN Jokam, ja, pa kaj! Rad se te imel,
rad imel sem tvojo mamo.

Tišina.

MILA Moramo se pogovoriti.

MALA Dobro. Prav.

MILA Usedimo se.

Sedejo. Tišina.

MILA Tako.

MALA No?

Tišina.

MILA Zunaj se umirja.

MARTIN Zgleda, da bo prvi sneg.

MILA Že narahlo pada.

Tišina.

- MALA** Starši imajo prvo besedo.
Torej naj začnem: mama, o...
- MILA** Mala, zdaj boš ti zaprla
vrata za menojo,
obrnila v njih boš isti ključ,
in jaz ne bom se več vrnila.
- MALA** Čakaj, mama, da povem:
oče me je prosil, da ti sporočim ...
- MILA** Oče? Tvoj? Moj prvi fant?
- MALA** Ja, prav si slutila. Poslal me je nazaj
in mi naročil, naj ti rečem hvala.
- MILA** On?
- MALA** Rekel je: »Moje očetovstvo
je bilo kratke sape,
le naključnih troje let,
za katere sem tvoji mami
od srca hvaležen.
Prosim te, poljubi jo.«
- MILA** To je rekel? Res?
- MALA** Je. In potem se je poslovil,
ni hotel moje pomoči, rekel je:
»Pot bi rad zaključil sam.
Odšel bom malo višje,
tam me čaka družba gamsa.
Ta žival pametno živi,

ne ovinkari, v visokih stenah
to se ne izplača, je, kar je
in dokler ga neso kopita.

Upam, da skupaj osvojiva vrh
Vsegà in Niča.«

Tako.

To sem pravzaprav prišla povedat.

MILA Blagor mu.

MALA Blagor, sreča – kdo bi vedel?
Ja, mogoče zanj, za vas, ki tu
med 'vašimi vršaci' ždite,
a zame ta tesnoba ni!
Mene vleče dalje,
nadoknaditi želim zastala leta.
Čeprav – v treh letih se obrne
samo list na koledarju,
vse ostalo se ne menja:
strasti ostanjejo strasti,
in kar je v človeško nrav
najgloblje položeno,
se v treh letih izriše
bolj ostro in barvito!
Predihala nekoč bom vse,
moj čas je mlad.
Vdih je bil grenak,
izdih,
izdih pa bo moje delo!

MILA Mala, pazi, danes ne na pot,
preveri, kakšni so oblaki!

MALA Oblaki bodo vedno, rdeči, modri, beli,
moja pot je jasna, moj korak je čvrst,
ne ustavi ga oblak črnih!

MARTIN Zdajle greš?

MALA Ta hip.

MILA Zdravo, Mala.

MARTIN Amalija, kdaj prideš?

MALA Nikoli. Tudi zdaj me ni bilo.
Vse se vama je le zdelo.

Odide.

MILA Martin, odidi tudi ti!

MARTIN Kam naj grem?

Premor.

MILA Sneg bo zasul okna,
njeno sled,
prekril bo najina obraza.
Srce spremenil bo
v črn led.
Črn nestrohn
kristal.

Glasba pada kot sneg, pada ...

KONEC